

Elin Danielson-Gambogin taide kiinnostaa yhä

ALIO

Heikki Paloheimo

• Kirjoittaja on Elin Danielson-Gambogin enon, kauppias Mauritz Gestrinin lapsenlapsenlapsi.

Launtaina 3. syyskuuta tuli kulu-neeksi 150 vuotta taiteilija **Elin Danielson-Gambogin** (1861–1919) syntymästä. Maalaustaiteemme kultakaudella 1800-luvun lopulla Elin Danielson oli yksi lahjakkaimmista ja tunnetuimmista naisitaiteilijoistamme.

Muutto Italiaan 1890-luvulla vähensi suomalaisten mielenkiintoa taiteilijaa kohtaan, mutta toisaalta italialaisen taiteen ympäristössä hän kehittyi ja uudistui niin, että hänen mestarillisimmat työnsä on tehty juuri Italian kaudella. Viime vuosikymmeninä mielenkiinto Elin Danielson-Gambogia ja hänen taidettaan kohtaan on taas selvästi lisääntynyt.

Elin syntyi Noormarkussa 3.9.1861 äitinsä vanhempien kotitalossa ja asui lapsuutensa isänsä **Karl Danielsonin** maatilalla Ilmajoella. Elinin isä kuoli tyttären ollessa 11-vuotias. Perhe muutti takaisin Svencsilään, äidin kotitaloon Noormarkussa. Siitä tuli Elinille tärkeä kiintopiste myös aikuisiällä. Toinen tärkeä kiintopiste isän kuoleman jälkeen oli Elinin enon, kauppias **Mauritz Gestrinin** koti, ensin Helsingissä, sitten Tampereella.

Elin lähti 15-vuotiaana Helsinkiin Suomen Taideyhdistyksen piirustus-kouluun. Hän asettui asumaan enon-sa, kauppias Mauritz Gestrinin kotiin. Mauritz Gestrinista tuli Elinille tärkeä henkilö. Gestrin kannusti puoli-orvoksi jäänyttä Eliniä tämän taideopinnoissa ja tuki niitä taloudellisesti. Heidän välilleen kehittyi Mauritz Gestrinin kuolemaan asti (1910) kestänyt ystävyys- ja yhteistyösuhde, jota edes Elinin pysyvä muutto Italiaan ei heikentänyt.

Helsingissä Elin opiskeli myös posliinimaalauksia ja teki jonkin verran koristemaalauksia Arabian tehtaalle. Vuonna 1883 hän lähti ensimmäiselle opintomatkalleen Pariisiin ja Bretagneen. Pariisissa hän vieraili vielä vuosina 1888–1889 ja 1892. Vuonna 1886 hän liittyi Önningebyn taiteilijasiirtokuntaan, jossa hän useana kesänä vuoteen 1892 asti maalasi muiden taiteilijoiden kanssa, tasavertaisena mies-taiteilijoiden rinnalla.

Önningebyn taiteilijasiirtokunnassa työskentelivät Elinin lisäksi eri vuosina muun muassa **Victor** ja **Hilma Westerholm**, **Alex Federley**, **Ali Munsterhjelm**, **Hanna Rönnberg** ja **J.A.G. Acke**.

Ensimmäisellä Önningebyn matkalla Elin viipyi koko talvikauden 1886–1887. Vuosina 1889–1891 Elin oli piirustuksenopettajana Turun Taideyhdistyksen piirustuskoulussa. Helsingin piirustuskoulussa hän oli maalausatlejeen opettajana vuosina 1893–1894.

Elin osallistui ahkerasti taidenäytte-

Elin Danielson-Gambogin ja Raffaello Gambogin joulukuussa 2004 paljastettu uusi hautamuistomerkki Livornossa.

lyihin sekä Suomessa että Italiassa. Hän sai Firenzen kaupungin taidepalkinnon 1899 ja pronssimitalin Pariisin maailmannäyttelyssä 1900. Venetsian biennaaleen hän osallistui kahdesti vuosina 1899 ja 1914. Jotkut aikalaiset pitivät hänen varhaiskautensa töitään sopimattomina, kun niissä saatettiin kuvata lasta imettävää äitiä tai naisia tupakoimassa tai pelaamassa korttia.

Vuonna 1895 Elin matkusti Hovingin stipendin turvin Italiaan. Siellä hän tutustui itseään 13 vuotta nuorempaan italialaiseen taiteilijaan, **Raffaello Gambogiin**. Vuonna 1898 pari meni naimisiin Raffaello Gambogin kotikaupungissa Livornossa. Elin jäi pysyvästi asumaan Italiaan, mutta vieraili usein Suomessa ja oli ahkerassa kirjeenvaihdossa muun muassa enonsa, kauppias Mauritz Gestrinin kanssa.

Italian kaudella Elinin kotimaan ja Pariisin kausien tummat värisävyt vaihtuivat italialaisille tuolloin tyypillisiin vaaleampiin sävyihin. Ihmisiä on usein kuvattu arkisissa askareissaan avarissa maisemissa.

Elinin Mauritz Gestrinille lähettämiä kirjeitä on edelleen tallella kymmeniä. Niissä käsitellään ensisijaisesti Elinin työhön liittyviä asioita. Elin pyytää enoa hankkimaan maalaustarvikkeita ja antaa kirjeissä ohjeita

TÄSTÄ ON KYSYMYS

1. Maalaustaiteemme kultakaudella 1800-luvun lopulla Elin Danielson oli yksi lahjakkaimmista ja tunnetuimmista naisitaiteilijoistamme.
2. Italian kaudella Elinin kotimaan ja Pariisin kausien tummat värisävyt vaihtuivat italialaisille tuolloin tyypillisiin vaaleampiin sävyihin.
3. Turun Taidemuseon kokoelmista löytyy seitsemän Elin Danielson-Gambogin työtä, muun muassa upea Viinitarhassa vuodelta 1898.

muun muassa maalaus-kankaiden, kehyksien ja öljyväreiden ostamista varten. Hän kertoi niin omasta kuin aviomiehensä maalaustyöstä ja käytti kirjeitse enoan niin omien töidensä kuin aviomiehensä taulujen myyntiagenttina.

Eräessä vuonna 1905 Mauritz Gestrinille lähetetyssä kirjeessä kerrotaan Raffaello Gambogin suurteoksen *Le Pazzo* (Hullut) maalaustyöstä ja työn myyntiä koskevasta suunnitelmasta. Tämä työhön päätyi myöhemmin pahoin vaurioituneena Turun Taidemuseon kokoelmiin ja on nyttemmin vuodesta 2007 alkaen ollut restauroituna yleisön nähtävänä taidemuseon näyttelytiloissa.

Vuonna 1999 kävin vaimoni Annen kanssa Livornossa tutkimassa vieläkö Elinin hauta löytyy paikalliselta hautausmaalta. Ei löytynyt. Professori **Luigi de Anna** lupasi ystävällisesti Livornossa asuvien tätiensä avulla selvittää, mitä haudalle on tapahtunut. Pian saimmekin asiakirjan, jossa kerrottiin, että hauta oli poistettu maaliskuussa 1984.

Me emme olleet ainoita, joita Elin Danielson-Gambogin haudan kohtalo kiinnosti. Vuonna 2002 **Giovanni Novelli**, Suomen kunniakonsuli Livornossa, ryhtyi Suomen Rooman suurlähetystön pyynnöstä selvittämään haudan kohtaloa. Tiedot alkuperäisen haudan sijaintipaikasta olivat tallella. Niin ikään hautaa poistettaessa löytyneet vainajien luut olivat tallella metallilaitikossa hautausmaan luuvarastossa.

Konsuli Novellin aktiviteetin ja paikallisen säästöpankin taloudellisen tuen turvin entiselle hautapaikalle pystytettiin joulukuussa 2004 uusi, kuvanveistäjä **Antonio Vinciguerran** tekemä muistomerkki ja Elinin ja hänen miehensä maalliset jäännökset haudattiin uudelleen samaan paikkaan, josta ne oli 20 vuotta aikaisemmin poistettu.

Kiinnostus Elin Danielson-Gambogin taidetta kohtaan oli tuossa vaiheessa virinnyt uudelleen myös Suomessa. Vuonna 1995 Hämeenlinnan taidemuseossa oli Elin Danielson-Gambogin näyttely. Samana vuonna ilmestyi **Riitta Konttisen** ja **Ulla Savojärven** kirjoittama kirja *Elin Danielson-Gambogi*. Vuonna 2007 Diderichsenin taidemuseossa oli Elinin ja Raffaello Gambogin taideteosten näyttely ja tänä vuonna Retretin taitelijaparejennäyttelyssä oli esillä Elinin ja hänen puolisonsa maalauksia.

Elinin maalauksia löytyy museoista ja yksityiskokoelmista niin Suomessa kuin Italiassakin. Turun Taidemuseon kokoelmista löytyy seitsemän Elin Danielson-Gambogin työtä, muun muassa upea Viinitarhassa vuodelta 1898. Italialaisissa yksityiskokoelmissa saattaa olla vielä paljonkin sellaisia Elinin maalauksia, joista meillä suomalaisilla Elinin ihailijoilla ei ole tietoa. Virve Heinisen tekeillä oleva väitöskirja Elin Danielson-Gambogin Italian kaudesta saattaa tuoda tähän uutta valaistusta.

Noormarkku muistaa tänä vuonna hienolla tavalla Elin Danielson-Gambogin syntymän 150-vuotispäivää. Noormarkun Klubin puutarhaan pystytetään Elin Danielson-Gambogin muistomerkki. Se paljastetaan 22. lokakuuta. Samana päivänä Porin Italia-seura järjestää Porin raatihuoneella Elin Danielson-Gambogin juhlaseminaarin.

Anne Paloheimo